

De Doelen, vrijdag 29 juni 1973, 20.15 uur

ROTTERDAMS PHILHARMONISCH ORKEST

Dirigent: Jerzy Katlewicz

Solisten: Stefania Woytowicz, sopraan

Krystyna Szczepanska, mezzo-sopraan

Kazimierz Pustelak, tenor

Bernard Ladysz, bas

Peter Lager, basso profondo

M.m.v.: Szymanowski Philharmonisch Koor, Krakau
(dirigent: Adam Palka)

Szymanowski Jongenskoor, Krakau

(dirigente: Bronislawa Wietrzny)

KRZYSZTOF PENDERECKI

1933

UTRENJA

(1970/71)

voor soli, jongenskoor, twee gemengde koren en orkest

Première voor Nederland

De vier klokken die hedenavond in het orkest gebruikt worden zijn ons welwillend ter beschikking gesteld door de firma Observator.

De N.O.S. verzorgt van dit concert een rechtstreekse radio-uitzending via de zender Hilversum 2.

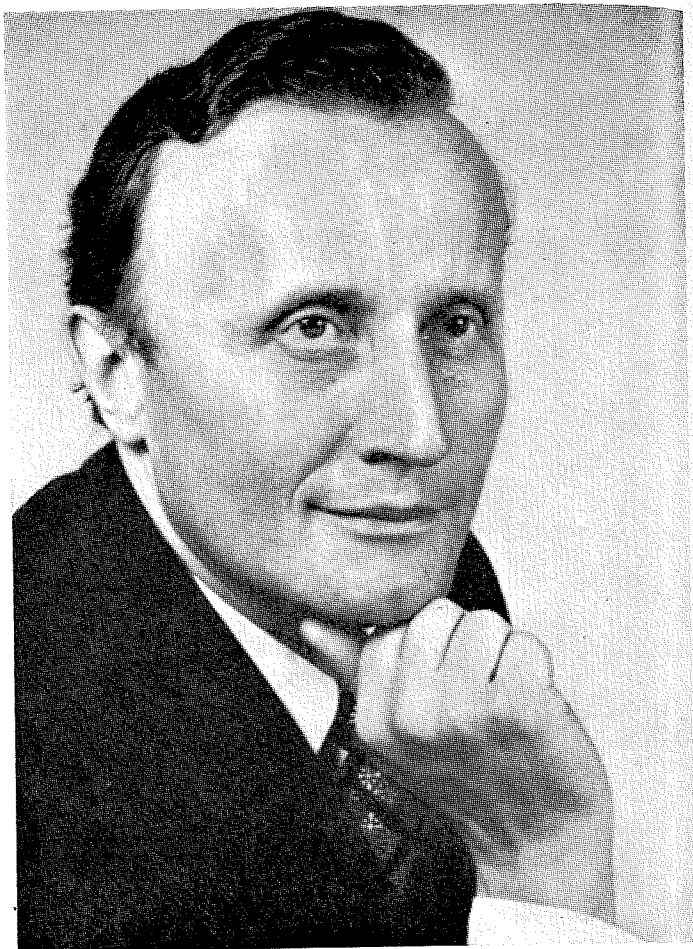

Stefania Woytowicz studeerde zang aan het conservatorium van Krakau bij Stanislaw Zawadzka en besloot haar opleiding met het winnen van de eerste prijs met onderscheiding. Daarna volgden nog talrijke eerste prijzen, o.m. van het Bach-concours te Dresden, het concours in het kader van de „Prager Frühling” en het Internationale Concours te München.

Inmiddels zong zij in alle beroemde operahuizen en concertzalen ter wereld: de Scala, de Metropolitan, de Wiener Staatsoper, Carnegie Hall, de Albert Hall, om er enkele te noemen. Ook is zij regelmatig op de belangrijkste muziekfestivals in Europa te beluisteren.

Krystyna Szczepanska werd te Nasielsk bij Warschau geboren. Zij studeerde aan het conservatorium van Katowice bij Stanisława Belina-Skupiewski en debuteerde in 1947 aan de Silezische Opera te Bytom-Katowice. Sedert 1948 is zij als soliste aan de Nationale Opera van Warschau verbonden. Naast haar opera-activiteiten treedt Krystyna Szczepanska veelvuldig op als soliste in oratoria en cantates.

Kazimierz Pustelak, in 1930 te Nowa Wies geboren, studeerde te Rzeszow en aan de operastudio te Krakau. In 1960 ging hij naar Milaan om zijn studies af te ronden. Hij won diverse onderscheidingen, was enige jaren verbonden aan de Opera te Krakau en is sedert 1961 eerste tenor van de Nationale Opera van Warschau. Buitenlandse concertreizen brachten hem o.a. naar Frankrijk, Duitsland, Zweden, Italië, Tsjecho-Slowakije, Roemenië, Hongarije en de Sowjet-Unie.

Bernard Ladysz, geboren in 1933 te Vilno, studeerde zang in zijn geboortestad en daarna in Warschau. Hij is sedert 1960 als solist verbonden aan de Nationale Opera van Warschau en maakte daarnaast talrijke toernee's door Europa, de Verenigde Staten, China en Australië.

Peter Lager is Zwitser en studeerde in Zürich, Wenen en in Italië. Sedert 1963 zingt hij regelmatig bij de Deutsche Oper Berlin, daarnaast trad hij o.m. op tijdens de Festivals van Salzburg, Glyndebourne, Aix-en-Provence en Luzern en bereisde hij Noord- en Zuid-Amerika, alsmede Japan. Hij werkte eveneens mee aan de Amerikaanse première van Utrenja en aan de eerste grammofonopname van dit werk onder leiding van Eugene Ormandy.

Krzysztof Penderecki: Utrenja

De muziek van de nu bijna 40-jarige Krzysztof Penderecki is in Rotterdam niet geheel onbekend. Nadat Siegfried Palm met het Südwestfunkorchester onder leiding van Ernest Bour kort na de opening van de Doelen in 1966 de „Sonata per violoncello e orchestra” had geïntroduceerd, bracht het Rotterdams Philharmonisch Orkest achtereenvolgens in 1967 het Hiroshimastuk „Threnos” voor strijkorkest en de „Lukas Passion”, respectievelijk onder leiding van Bruno Maderna en Henryk Czyz. In 1969 dirigeerde Edo de Waart het orkestwerk „De natura sonoris I” en het volgende jaar leidde Andrzej Markowski het Radio Filharmonisch Orkest in „Polymorphia” voor strijkers. De Lucas Passie („Passio et Mors Domini Nostri Jesu Christi secundum Lucam”), uitgevoerd met medewerking van koor en solisten uit Krakau en door de Westduitse televisie in een voorbeeldige registratie vastgelegd, vormde zes jaar geleden een der hoogtepunten van het

Holland Festival. Vanavond brengt het Rotterdams Philharmonisch Orkest in het kader van het Holland Festival opnieuw een groot koorwerk van Penderecki voor het eerst in Nederland: de dubbelmis „Utrenja”.

Naar aanleiding van een uitvoering van dit werk in september j.l. tijdens het Festival van Vlaanderen schreef Marek Perlman een beschouwing over Penderecki en zijn werk, waaraan wij het onderstaande ontlenen.

W. V.

Krzysztof Penderecki werd op 23 november 1933 te Debica bij Krakau geboren en studeerde aan het Conservatorium en de Hogere Muziekschool van Krakau onder leiding van Artur Malawski en - na diens dood - Stanislaw Wiechowics. Thans doceert hij zelf aan dit instituut, waarvan hij onlangs tot directeur werd benoemd.

Eén jaar na het beëindigen van zijn studies, in 1959, verwekte Penderecki sensatie op het tweede Concours voor Jonge Componisten in Warschau: hij had anoniem drie werken ingestuurd en zag zijn inzendingen de drie eerste prijzen behalen.

Aangemoedigd door dit succes componeerde hij in enkele jaren een reeks werken die hem tot de ster maakten van het jaarlijkse internationale festival voor moderne muziek, de Warschauer Herfst. Hij werd nu ook bekend in het buitenland, waar zijn naam een symbool werd en is van de Poolse avantgarde muziek.

De lijst van zijn werken is een ononderbroken reeks van successen, gerechtvaardigd door zijn vruchtbare klankverbeelding - niet in het scheppen van nieuwe instrumenten of in het gebruik van ongewoon materiaal, maar wel in het aanwenden van alle en derhalve ook de uiterste mogelijkheden der traditionele instrumenten, met name van de strijkers.

Van zijn eerste werken af kenmerkt de muziek van Penderecki zich door oorspronkelijkheid en durf. De componist bezit een sterke auditieve verbeeldingskracht en een aangeboren zin voor klankkleuren. Hij aarzelt niet schokkende effecten te gebruiken maar die effecten hebben voor hem steeds een dramatische, expressieve betekenis. Ook ten aanzien van de vorm heeft hij uitgesproken ideeën: „Een vorm waar van begin tot einde telkens iets gebeurt, is geen vorm; het zijn gewoonlijk de slechte componisten die aldus te werk gaan. Ik houd ook niet van composities die op ieder willekeurig moment kunnen beginnen of eindigen; dat heeft met modern-zijn niets te maken, het ontleent alleen iets essentieels aan de muziek. Het punctualisme en het toevallige zijn volkomen vreemd aan mijn conceptie van muziek.”

Penderecki beschouwt zichzelf niet als een vernieuwer die de methodes der muzikale expressie op een geheel andere leest wil schoeien. Integendeel, hij onderstreept dikwijls dat zijn nieuwe manieren om de strijkinstrumenten te bespelen niets anders zijn dan een uitbreiding van de karakteristieke klankkleur van die instrumenten, zoals vroeger het pizzicato, tremolando, glissando of het col legno (met het hout van de strijkstok) spel.

„ . . . Wat in de muziek verandert zijn slechts de middelen”, zegt Penderecki, „het klankmateriaal en het gebruik ervan. Maar de algemene principes ten aanzien van de stijlconsequenties in een werk, de logica in de ontwikkeling, de authenticiteit van de ervaring door de componist beleefd en in noten neergeschreven, zij blijven alle dezelfde. Het besef van goede muziek is vandaag niet anders dan in het verleden.” Zijn werken bevestigen die stellingname. De architectuur van zijn composities is eenvoudig, helder en logisch. Hij concentreert al zijn inspanningen op het scheppen van een muziek die expressief is tot het uiterste. Het oeuvre van Penderecki omvat ruim een dertigtal werken voor concertzaal en theater, plus een aantal toneel- en film-

muzieken. Elk van zijn werken is een klankwereld op zichzelf en van een dikwijls overrompelende uitdrukingskracht, zoals wij trouwens zelf kunnen constateren bij het beluisteren van een van zijn meest recente werken: „Utrenja“.

De titel „Utrenja“ is praktisch onvertaalbaar maar betekent in wezen het morgenofficium in de orthodoxe ritus van Paaszaterdag: de morgen-dienst in de Russisch- en Bulgaars-orthodoxe kerk vertoont parallellen zowel met de Matutinae (de Metten) als de Laudes van de Rooms-Katholieke kerk. Wat de tekst en de muziek betreft baseren de „Utrenja“ zich op de oude orthodoxe liturgie en vooral op de gregoriaanse zangen en de Oosteuropese kerkmuziek.

Het onderwerp van de twee delen waaruit „Utrenja“ bestaat („De graf-legging van Christus“ en „De verrijzenis“) is in feite een voortzetting van de thema's die Penderecki reeds aanroerde in het lijdensverhaal volgens Lucas. De band met de liturgie is in het nieuwe werk echter veel losser, daar de dramatische functie van de muziek diepgaand gewijzigd is en door haar omvang en emotionele geladenheid het kader van de gewone liturgie doorbreekt.

In de keuze en de samenstelling van de „Utrenja“-teksten heeft Penderecki geen rekening gehouden met de door de liturgie voor-geschreven volgorde: hij heeft verzen, zangen, psalmen en hymnen uit hun vast verband gerukt en heeft het Paasgebeuren in een nieuwe orde geschikt naar de eisen van zijn compositie. Het ceremonieel opent met een hymne op Jozef van Arimathea. De aansluitende lofzang en Psalm 50 bereiden met de hymnen aan het slot reeds de Paasthematiek van het tweede deel voor. Het koor verhaalt historische gebeurtenissen: de kruisafneming door Jozef en Nicodemus, de Zalving en de Graf-legging in het nieuwe familiegraf van Jozef, de tocht van de vrouwen naar het graf en de boodschap van de Engel.

Het gefluister, de nerveuze dialogen en de weeklachten vertolken de beroering, de verwarring en de verslagenheid van de inwoners van Jeruzalem bij de gebeurtenissen die zich hebben voorgedaan in de nacht van Goede Vrijdag op Paaszaterdag. De solistische gedeelten vervullen als in de passies van Bach een rol als subjectieve commentaren.

Het eerste deel van de „Utrenja“, de graflegging, is somber van kleur, een tragische meditatie die de aandacht veertig minuten lang gevangen houdt. De muziek treedt hier buiten de perken van haar autonomie en wordt tot een artistiek-gesublimeerd complement van de liturgie.

Het tweede deel van de „Utrenja“, de verrijzenis, is gebaseerd op het morgenofficium van Paaszondag, dat met zijn plechtige liturgie het hoogtepunt vormt van het liturgisch jaar van de orthodoxe kerk van de byzantijs-slavische ritus.

Het begin bootst de liturgische handeling na met muzikaal-expressieve middelen. De koren schijnen naderbij te komen zoals in een processie: de woorden, aanvankelijk onduidelijk en verloren gaande in het lawaai, worden geleidelijk aan verstaanbaar. Het beschouwende karakter van het eerste deel maakt plaats voor een stormachtige vreugde die door niets is te stuiten. Men hoort folkloristische instrumenten, klokken en carillons, trompetten en tamtams, vreugdevolle stemmen van de feestende menigte, gezang en geroep - een volkse processie in het oude Rusland!

Het grote contrast tussen de twee delen is een duidelijk gevolg van de intenties van de componist om de tegenstellingen van dood en leven, kwaad en goed, droefheid en vreugde te symboliseren.

„Utrenja“ werd gecomponeerd in opdracht van de Westdeutsche Rundfunk in Keulen. Koor en orkest van deze omroep gaven respectievelijk in april 1970 en mei 1971 de eerste uitvoeringen van deel I en II, beide onder leiding van Andrzej Markowski.

(Drie van de vijf oorspronkelijke solisten werken ook vanavond mee: de sopraan Stefania Woytowicz en de bas Bernard Ladysz, die ook in de Lucas Passie zongen, en de mezzo-sopraan Krystyna Szczepanska.)

Door de complexiteit van het stemmenweefsel is de tekst van Penderecki's „Utrenja" (voor het merendeel Russisch met Latijnse en Griekse inlassen) veelal onverstaanbaar en ternauwernood te volgen. Wij hebben daarom in dit programma van een fonetische weergave van de teksten afgezien en willen volstaan met het geven van onderstaande vertaling.

DEEL I: GRAFLEGGING VAN CHRISTUS

Troparion

Mannenkoor a capella

**De eerbiedwaardige Jozef
Nam Uw heilig lichaam van het kruishout,
Omwond het met zuiver lijnwaad
En legde het gebalsemd
In een nieuw graf.**

Lofprijzingen

Tenor

**Geloofd zijt Gij, Heer,
Leer mij door Uw rechtvaardigmaking.**

Bas en basso profundo

**Zalig zijn de zuiveren
Die leven volgens de wet des Heren.**

Koor

**Wij prijzen U, Jezus, Koning,
Wij, die Uw graflegging en lijden vereren,
Waardoor Gij ons van de ondergang hebt gered.**

Bas

Ere zij Uw lankmoedigheid, Heer!

Koor

**Wij prijzen U, Jezus, Koning,
Wij, die Uw graflegging en lijden vereren,
Waardoor Gij ons van de ondergang hebt gered.**

Solisten

**Gij verdwijnt, redder
Zon der rechtvaardigheid;
De maan, die U baarde
Kwijnt weg in droefenis
Omdat ze Uw aanblik mist.**

Koor

**Uw leven, Christus, hebt Gij in het graf gelegd,
En de schaar van engelen is ontsteld,
Terwijl ze Uw nederdaling prijst.**

Solisten

**Mijn ziel verzinkt in droefenis;
Sterk mij door Uw woorden.**

**Laat Uw woord Uw dienaar
Vrees inboezemen!**

Koor

Zoals de tarwekorrel
In de aarde werd geplant,
Hebt ook Gij vele vruchten gedragen
En de mensheid sinds Adam geholpen.

Want diegenen die geen onrecht aandoen
Leven op Zijn wegen.
Laat Uw woord Uw dienaar
Vrees inboezemen!

Solisten

In Uw verlossing put mijn ziel haar kracht,
Op Uw woorden heb ik gehoopt
Gij, die voor de aarde maatstaven hebt aangelegd,
Jezus, koning van het heelal,
Woont nu in de engte van een graf,
En wekt de doden uit hun graven op.

Ik zag het einde der einden,
Zeer ver is Uw gebod.

Koor

Wij prijzen U, Jezus, Koning
Wij, die Uw graflegging en lijden vereren,
Waardoor Gij ons van de ondergang hebt gered.
Ere aan de Vader en de Zoon
En de Heilige Geest
Nu en altijd en in alle eeuwigheid
Amen.

Psalm 50

Sopraan en mezzo-sopraan

Ontferm U over mij, God,
In Uw grote barmhartigheid,
En vernietig mijn zonden
Door Uw grote goedheid,
Want zie, in misdaad werd ik ontvangen
En in zonde heeft mijn moeder mij gebaard
Red mij van het bloed, God,
God van mijn verlossing;
Uw rechtvaardigheid zal ik roemen.

Basso profundo

Gij zult mijn mond openen, Heer,
En hij zal Uw lof verkondigen.

Sopraan en mezzo-sopraan

Ontferm U over mij, God!

Bas, basso profundo en koor

Alleluja, Alleluja, Alleluja.
Ere zij U!
Ere zij U, mijn God!

Koor

Alleluja, Alleluja, Alleluja.

Hirmos

Koor

Ere aan Uw heilige graflegging, Heer!
Isaïas zag het oneindige licht
Van Uw goddelijke verschijning, Christus,
Die ons vol genade ten deel gevallen is,
En riep, ontwakend uit de nacht:
De doden zullen verrijzen,
Diegenen die in de graven liggen, zullen opstaan
En alle mensen op aarde zullen zich verheugen.
Ere aan Uw heilige graflegging, Heer!
De hemel zal opschrikken en vol vrees zijn
En de grondvesten der aarde zullen hevig schokken:
Want zie, wie in de hemel is
Wordt bij de doden gerekend
En een nauw graf zal zijn woonplaats zijn.
Gij, dienaars, prijs Hem!
Gij, priesters, loof Hem met gezang!
Gij, mensen, verheerlijk Hem in alle eeuwigheid!

Bas en basso profundo

Ere aan Uw lankmoedigheid, Heer!

Ere aan de Vader en de Zoon
En de Heilige Geest
Nu en altijd en in alle eeuwigheid
Amen.

Hirmos

Solisten

Klaag niet, Moeder, als Gij in het graf kijkt:
De Zoon,
Die Gij zonder zaad hebt ontvangen,
Zal opstaan in heerlijkheid
En als God zal hij altijd verheerlijken
Diegenen die U vereren in geloof en liefde.

Mannenkoor

Prijzen wil ik Uw lijdensweg,
Uw graflegging en verrijzenis
Loven met gezang,
En uitroepen: Heer, ere zij U!

Hirmologion

Koor

Gij, die als met een gewaad van licht bedekt zijt,
U nam Jozef met Nikodemus van het kruis,
En wanneer hij U dood, naakt en nog niet begraven, zag
Hief hij een medelijdend klagen aan,
En riep in zijn verdriet:
Wee mij, allerzoetste Jezus!

Koor

Toen Gij aan het kruis hing,
Werd de zon
Omgeven door duisternis
En de aarde schokte van angst
En de voorhang van de tempel scheurde.

Koor

Doch zie, nu herken ik U,
Gij, die om mijntwille gestorven zijt.
Hoe zal ik U begraven, mijn God?
Hoe zal ik U in lijnwaad neerleggen?
Hoe Uw heilig lichaam
Met mijn handen aanraken?
En met welke liederen
Zal ik Uw heengaan bezingen,
Barmhartige?
Prijzen wil ik Uw lijden
De lof zingen over
Uw graflegging en verrijzenis
En roepen: Heer, ere zij U!

DEEL II: VERRIJZENIS

Matth. 28, 1-6

Koor

Toen echter de sabbat voorbij was
En de eerste dag van de week aanbrak,
Kwamen Maria Magdalena en de andere Maria
Het graf bezoeken
En zie, er brak een hevige aardbeving los
Want een engel des Heren daalde uit de hemel neer,
Kwam dichterbij, rolde de steen weg van de grafdeur
En ging erop zitten.
Zijn verschijning was zoals de bliksem,
En wit als sneeuw was zijn gewaad.
De wachters beefden van schrik voor hem
En ze waren als dood.
Uw lijden, Christus, vereren we.
En de engel keerde zich naar de vrouwen toe en sprak:
Vrees niet!
Uw lijden, Christus, vereren we.
Ik weet, dat gij Jezus, de gekruisigde, zoekt
Hij is hier niet:
Want Hij is verrezen, zoals Hij gezegd heeft.
Kom, bekijk de plaats
Waar de Heer was neergelegd.

Troparion

Koor

Uw lijden, Christus
En Uw heilige verrijzenis vereren we
Christus is verrezen
Hij is waarlijk verrezen.

Stichera

Koor en jongenskoor

Uw verrijzenis, Christus, Verlosser,
Bezingen de engelen in de hemel.
Geef dat wij op aarde waardig worden
U met een zuiver hart te bezingen en te prijzen.

Troparion

Koor

**Uw lijden, Christus
En Uw heilige verrijzenis vereren we
Christus is verrezen
Hij is waarlijk verrezen.**

Stichera

Koor

**Uw verrijzenis, Christus, Verlosser,
Bezingen de engelen in de hemel.
Geef dat wij op aarde waardig worden
U met een zuiver hart te bezingen en te prijzen.**

Troparion

Bas en basso profundo

**Christus, die de dood door de dood overwon,
Is verrezen uit de doden.
En diegenen die in de graven liggen,
Heeft Hij het leven teruggeschonken.**

Troparion

Koor

**Christus, die de dood door de dood overwon,
Is verrezen uit de doden.
En diegenen die in de graven liggen,
Heeft Hij het leven teruggeschonken.**

Basso profundo

**God zal verrijzen
En zijn vijanden zullen verspreid worden,
En diegenen die hem haten,
Zullen hem vluchten.**

Troparion

Bas, basso profundo en koor

**Christus, die de dood door de dood overwon,
Is verrezen uit de doden.
En diegenen die in de graven liggen,
Heeft Hij het leven teruggeschonken.**

Stichera

Tenor

**Ze zullen verdwijnen, zoals de rook verdwijnt
Zoals was smelt in de nabijheid van vuur
Zo zullen de zondaars slecht zijn voor God,
De rechtvaardigen echter zullen juichen.**

Koor

**Ere aan de Vader en de Zoon
En de Heilige Geest
Nu en altijd en in alle eeuwigheid
Amen.**

Tenor, bas, basso profundo en kinderkoor

**Dit is de dag, die de Heer heeft gemaakt,
Laat ons juichen en jubelen:
Christus is verrezen.**

Troparion

Koor en jongenskoor

**Christus, die de dood door de dood overwon,
Is verrezen uit de doden.
En diegenen die in de graven liggen,
Heeft Hij het leven teruggeschonken.
God zal verrijzen
En zijn vijanden zullen verspreid worden.**

Paaskanon 1e Ode

Koor en jongenskoor

**Gij, volkeren, laat de dag van de verrijzenis
In feestelijk licht stralen!
Pasen, feest van de Heer!
Want van de dood in het leven,**

Koor

**Van de aarde naar de hemel voert Christus God ons,
Wij, die het overwinningslied zingen.**

Jongenskoor

**Christus is verrezen uit de doden.
Laat ons onze zinnen zuiveren
En we zullen Christus aanschouwen
In de glans van het schitterende licht der verrijzenis
En duidelijk zullen we zijn „Verheug U” vernemen,
Wij, die het overwinningslied zingen.**

Jongenskoor

**Christus is verrezen uit de doden.
Moge de hemel jubelen
En de aarde haar vreugde uitzingen!**

Bas

**Christus is verrezen
Hij is waarlijk verrezen.**

Koor

**Moge de hemel jubelen
En de aarde haar vreugde uitzingen!
Juichen moet de hele wereld,
De zichtbare en de onzichtbare:
Want Christus is verrezen
De eeuwige vreugde!
Gij volkeren, laat de dag van de verrijzenis
In feestelijk licht stralen
Pasen, feest van de Heer!
Want van de dood in het leven,
Van de aarde naar de hemel voert Christus God ons,
Wij, die het overwinningslied zingen.**

Troparion

Koor

**Christus, die de dood door de dood overwon
Is verrezen uit de doden.**

**En diegenen die in de graven liggen,
Heeft hij het leven teruggeschonken.**

Christus is verrezen.

Paaskanon 3e Ode

**Kom, laat ons van de nieuwe drank proeven
Geen toverdrank uit dood gesteente,
Maar wel de bron van onvergankelijkheid,
die uit het graf van Christus stroomt:
daarop bouwen wij.**

Vervult is nu alles van licht,

Hemel, aarde en Hades.

De hele schepping moet jubelen

Om de verrijzenis van Christus:

In hem vindt ze bestendigheid.

Christus is verrezen uit de doden.

Paaskanon 6e Ode

In de diepten van de aarde zijt Gij afgedaald,

Christus,

Gij hebt de posten van de eeuwige kerker vernield

Die de geboeiden gevangen hield,

Christus is verrezen uit de doden

Hij is waarlijk verrezen

En zoals Jonas uit de walvis

Zijt Gij de derde dag opgestaan uit het graf.

Toen Gij uit het graf opstond,

Christus,

Bleven de zegels ongeschonden,

Zoals Gij ook bij Uw geboorte

De schoot van de Maagd niet schond

En voor ons de poorten van het paradijs geopend hebt

Jongenskoor

Mijn verlosser!

Koor

Gij, volkeren, laat de dag van de verrijzenis

In feestelijk licht stralen!

Pasen, feest van de Heer!

Koor

Want van de dood in het leven,

Van de aarde naar de hemel voert Christus God ons,

Wij, die het overwinningslied zingen.

Mijn verlosser!

Levend, niet geofferd offer!

Christus is verrezen uit de doden.

Gij, zelf God,

Hebt zich vrijwillig aan de Vader aangeboden.

Christus is verrezen uit de doden.

En Gij hebt Adam en zijn nageslacht verlost.

Christus is verrezen uit de doden.

**Toen Gij opstond uit het graf.
Mijn verlosser!
Mijn verlosser!**

Paaskanon 9e Ode

Koor

Straal, straal!

Sopraan en mezzo-sopraan

**Straal, straal, nieuw Jeruzalem!
Want de heerlijkheid des Heren wordt licht in U!
Sion!**

Straal, straal, nieuw Jeruzalem!

Koor

**Alleluja, alleluja, alleluja, alleluja
Alleluja, alleluja, alleluja, alleluja**

Sopraan en mezzo-sopraan

**Gij, echter, Moeder Gods, Zuivere,
Verheug U in de verrijzenis van Uw Kind!**

Tenor

Christus is verrezen uit de doden.

Koor

Christus is verrezen uit de doden.

**Christus is verrezen
Hij is waarlijk verrezen.**

Christus is verrezen uit de doden.

Troparion

Koor

**Christus, die de dood door de dood overwon
is verrezen uit de doden.
En diegenen die in de graven liggen,
Heeft hij het leven teruggeschonken.**

**Christus zal verrijzen,
En zijn vijanden zullen verspreid worden.**

Paaskanon 1e Ode

Koor

**Gij, volkeren, laat de dag van de verrijzenis
in feestelijk licht stralen!
Pasen, feest van de Heer!
Want van de dood in het leven,
Van de aarde naar de hemel voert Christus God ons,
Wij, die het overwinningslied zingen.**

**Christus is verrezen uit de dood
Laat ons onze zinnen zuiveren.
En we zullen Christus aanschouwen
In de glans van het schitterende licht der verrijzenis
En duidelijk zullen we zijn „Verheug U” vernemen,**

Wij, die het overwinningslied zingen.

Christus is verrezen uit de doden
Moge de hemel jubelen
En de aarde haar vreugde uitzingen
Christus is verrezen
Hij is waarlijk verrezen
Moge de hemel jubelen
En de aarde haar vreugde uitzingen
Juichen moet de hele wereld,
De zichtbare en de onzichtbare
Want Christus is verrezen,
De eeuwige vreugde

Want Christus is verrezen,
De eeuwige vreugde
Christus is verrezen uit de doden.
Moge de hemel jubelen
En de aarde haar vreugde uitzingen.
Juichen moet de hele wereld,
De zichtbare en de onzichtbare:
Want Christus is verrezen,
De eeuwige vreugde!

Paaskanon 8e Ode

Koor

Deze is de uitverkorene, de heilige dag!
De uitgekozen Sabbat,
Koning en Heer van alle Sabbats,
Het feest der verrijzenis des Heren,
Het feest der feesten!
Laat ons Christus op deze dag loven
In alle eeuwigheid!

Kom

Laat ons deelnemen
Aan de geboorte van de nieuwe wijnstok
Aan de goddelijke vreugde,
Aan de roemrijke dag
Van de verrijzenis van Christus' rijk,
Wij, die Hem bezingen als God
In alle eeuwigheid.

Verhef uw ogen, Sion,
En kijk om U heen!
Want zie, naar U zijn gekomen,
Zoals door God schitterende sterren,
Van de opgang en van de ondergang
Van middernacht en van de zee,
Uw kinderen,
Om in U Christus te loven
in alle eeuwigheid.

Kantakion

Bas en basso profundo

In het graf zijt Gij gegaan,
Onsterfelijke,
En hebt toch het geweld van de hel gebroken
Want Gij zijt verrezen als Overwinnaar,
Christus God!
En door de overwinning van Uw verrijzenis

**Kondigt Gij de mirredragende vrouwen
Uw „Verheug U” aan,
Schenkt ge vrede aan Uw apostelen
En verrijzenis aan de gevallenen.**

Koor

**Uw verrijzenis, Christus Verlosser,
Bezingen de engelen in de hemel.**

Oikos

Solisten

**Vóór de in het graf
Gezonken zon,**

Gebieder, sta op!

**Op de morgen vooruit haastten zich de vrouwen met mirre
Om U op te zoeken, de dag!**

En ze riepen tot elkaar:

O, vriendinnen, kom!

Met welriekende zalven willen wij

Het levenschenkende lichaam balsemen,

Het in het graf rustende vlees,

Dat Adam, de gevallene, heeft opgewekt.

Kom, laat ons zoals ooit de Wijzen, ons haasten

Om hem te vereren,

En balsemkruiden te brengen als geschenk

Voor hem, die daar niet meer in windsels ligt,

Maar wel in lijnwaad!

Laat ons weklagen en roepen met luide stem:

Gebieder, sta op!

En laat de gevallenen verrijzen!

Jongenskoor

Christus is verrezen uit de doden.

Koor

Gebieder, sta op!

En laat de gevallenen verrijzen!

Kontakion

Koor

In het graf zijt Gij gegaan,

Onsterfelijke,

En toch hebt Gij het geweld van de hel gebroken

Want Gij zijt verrezen als overwinnaar

Christus God

Basso profundo

Wij prijzen, Christus, Uw verlossende kracht,

En roemen Uw verrijzenis.

Kontakion

Koor

In het graf zijt Gij gegaan,

Onsterfelijke,

En toch hebt Gij het geweld van de hel gebroken

Want Gij zijt verrezen als overwinnaar

Christus God!

Paaskanon 9e Ode

Koor

Straal, straal, nieuw Jeruzalem!
Want de heerlijkheid des Heren wordt licht in U!
Jubel dan, Sion, en verheug U!
En Gij, Moeder Gods, Zuivere,
Verheug U in de verrijzenis van Uw Kind!

Goddelijke, reine, lieflijke stem!
Gij hebt trouw beloofd
Met ons te zijn tot aan het einde aller tijden
Christus!
En het geloof in Uw woord
Is ons houvast, onze hoop
Daarom juichen wij.
Christus is verrezen uit de doden
Alleluja, alleluja.

Christus
Allergrootste, allerheiligste, Feest!
Gij, Wijsheid, het woord en de kracht van God!
Geef, dat wij U bewust worden
En deelnemen aan de eindeloze dag
Van Uw rijk.

Troparion

Koor

Christus, die de dood door de dood overwon,
Is verrezen uit de doden
En diegenen die in de graven liggen,
Heeft hij het leven teruggeschonken.

Paaskanon 1e Ode

Koor

Gij, volkeren, laat de dag van de verrijzenis
In feestelijk licht stralen!
Pasen, Feest van de Heer!
Christus is verrezen uit de doden
Pasen, Feest van de Heer!
Want van de dood in het leven
Van de aarde naar de hemel voert Christus God ons,
Wij, die het overwinningslied zingen.

Laat ons onze zinnen zuiveren
En we zullen Christus aanschouwen
In de glans van het schitterende licht der verrijzenis
En duidelijk zullen we zijn „Verheug U” vernemen,
Wij, die het overwinningslied zingen.

Christus is verrezen
Hij is waarlijk verrezen.

Lofprijzing

Koor

De engel sprak tot de genadigde:
Maagd, vol van genade, Gij zuivere, verheug U!

En ik herhaal, verheug U!
Want Uw zoon
Is op de derde dag verrezen uit het graf
En heeft de doden doen opstaan
Mensheid, jubel!
Straal, straal, nieuw Jeruzalem!
Want de heerlijkheid des Heren wordt licht in U!
Jubel, Sion en verheug U!

Paaskanon 1e Ode

Koor

Moge de hemel jubelen
En de aarde haar vreugde uitzingen.
Juichen moet de hele wereld,
De zichtbare en onzichtbare:
Want Christus is verrezen:
De eeuwige vreugde!

Gij, volkeren, laat de dag van de verrijzenis
In feestelijk licht stralen!
Pasen, feest van de Heer!
Want van de dood in het leven,
Van de aarde naar de hemel voert Christus God ons,
Wij, die het overwinningslied zingen.

Alleluja, Alleluja.
Alleluja, Alleluja.

Rotterdams Philharmonisch Orkest

1e viool

Gábor Radnai }
Gerard Hettema }
Erzsébet Hajdu-Horvay }
Kazukuni Murakami }
Vratislav Dufek }
Kaora Murakami-Kakudo }
Kazuo Okumura }
Dini Kelder-Brassers }
Fré Lantinga }
Jörn Schroeder }
Janice Walker }
Rob Hagedoorn }
Tomoko Ogawa }
Mariko Tsukahara }
Keitaro Takayama }
Hiroaki Oseki }
Michael Rizov }
Johannes Muyen }

2e viool

Roelof van Driesten }
Vaclav Novák }
Yasuo Ichinose }
Leo de Vries }
Hannie Voers }
Aya Jongert }
Jiri Prenosil }
Krijn de Leng }
Jo de Vos Burchart }
Hans Oudshoorn }
Anna Fritschová }
Karel Prorok }
Agnes Tönkö }
Carolyn Davies }
Fumi Arai }

Altviool

Thomas Lorand }
Gerrit Oldeman }
Vladimir Krejza }
Josef Schejbal }
Ans van der Horst-
van Eldik Thieme }
Max Roosenstein }
Jeanne Rizov-van Enys }
Toshihiko Mitsunaga }
Aad van der Weele }
Milan Vladyka }
Wilbert Scheifes }
David Cox }
Alison Ewer }
Wessel Henny }

Violoncello

Michel Roche }
Harro Ruijsenaars }
Johan van Loo }
Jan Hollinger }
Wil Kleyweg }
Tadashi Tanaka }
Dora Dimitriev-Mintcheva }
Frans Emmerly }
Marie-Louise Veil }
Karel Möhringer }
Rob Hageman }
Toshifumi Waki }
Hans Borstlap }

Contrabas

Gerrit van Dijk }
Henny van de Water }
Paul Bronkhorst }
Hardmoed Grefe }
Ton Doomernik }
Osamu Yamamoto }
Bert Drewes }
Michio Setogawa }
Bert van Dinteren }

Fluit

Raymond Delnoye }
Rud Maas }
Jo Hagen }

Fluit/Piccolo

Wim Steinmann

Hobo

Heinz Friesen }
Jan Spronk }
Henk Heunen }

Hobo/Engelse hoorn

Kees van den Berg

Klarinet

Herman Wester }
George Pieteron }
Henk de Graaf }

Klarinet/Basklarinet

Henk Leather

Fagot

Adam Schlebaum }
Wim Stok }
Peter Meijers }

Fagot/Contrafagot

Ferdinand Duran

Hoorn

Pieter Gouderjaan }
Eddy van Leeuwen }
Jan Peeters }
Klaas van Vliet }
Ferry Koch }
Willem Stedelaar }
Bob Stoel }

Trompet

John Floore }
Peter Masseurs }
Thom van der Kruk }
Frans Vreugdenhil }
Dick Teunissen }

Trombone

Gerard Velthuysen }
Bas Dekker }
Frans van Luin }
Peter Veenhuizen }
Wouter Hoekstra }

Tuba

Gerard Middendorp

Pauken

Loet Talboom

Slagwerk

Freek Hendrikse }
Jan Schulenberg }
Gerard Vermeulen }
Huub Righarts }
Edwin de Haas }

Harp

Teresia Rieu }
Inez Kraker }

Piano/Celesta

Marinus Flipse